

قصیده سرایان سبک عراقی

اندری، جمال الدین اصفهانی، ظمیر فاریابی، کمال الدین اصفهانی

تألیف:

دکتر لیلا نوروز پور

دکتر همایون جمشیدیان

دانشگاه گلستان

۱۳۹۸

سرشناسه	: نوروزپور، لیلا، ۱۳۵۲ -
عنوان و نام پدیدآور	: قصیده‌سرایان سبک عراقی (انوری، جمال‌الدین اصفهانی، ظهیر فاریابی، کمال‌الدین اصفهانی) / تألیف لیلا نوروزپور، همایون جمشیدیان.
مشخصات نشر	: گرگان: دانشگاه گلستان، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: و، ۲۴۸ ص.
فروست	: دانشگاه گلستان: ۷۱.
شابک	: 978-600-7102-51-0
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۲۳۶.
یادداشت افزوده	: نمایه
موضوع	: قصیده فارسی -- تاریخ و نقد
موضوع	: Odes, Persian-- History and criticism
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۶ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 12th century -- History and criticism
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۷ق. -- تاریخ و نقد
موضوع	: Persian poetry -- 13th century -- History and criticism
موضوع	: سبک عراقی
موضوع	: (Iraqi style (Persian poetry*
شناسه افزوده	: جمشیدیان، همایون، ۱۳۲۹ -
شناسه افزوده	: دانشگاه گلستان
رده بندی کنگره	: ۳۶ / ۳۳۰ P3
رده بندی دیویی	: ۸۶۰ / ۰۹۰۰ فا
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۹۰۰۳۸۱

دانشگاه گلستان. ۷۱

عنوان: قصیده‌سرایان سبک عراقی (انوری، جمال‌الدین اصفهانی، ظهیر فاریابی، کمال‌الدین اصفهانی)

تألیف: لیلا نوروزپور و همایون جمشیدیان

ناشر: دانشگاه گلستان

سال انتشار: ۱۳۹۸

شمارگان: ۱۵۰

صفحه: ۲۴۲

نوبت چاپ: اول

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۱۰۲-۵۱-۰

قیمت: ۳۲۰۰۰۰ ریال

چاپ: خشنود

«مسئولیت صحت مطالب کتاب بر عهده نویسندگان است»

«کلیه حقوق معنوی کتاب متعلق به دانشگاه گلستان است»

آدرس: استان گلستان - کیلومتر ۱۰ جاده گرگان گنبد - کمربندی سرخنکلاته - دانشگاه گلستان -

مدیریت کتابخانه و مرکز نشر

تلفن تماس: ۰۱۷ ۳۲۳۰۳۹۷۹ Email: unilib@gu.ac.ir

مرکز فروش: تهران - مرکز پخش کتابیران (نورپردازان)

تلفن: ۰۲۱۶۶۹۵۲۹۳۳ - ۴ http://ketabiran.ir

مقدمه

۲	
۳	 حوزه عراق
۴	 سبک عراقی
۸	 چگونه قصیده بخوانیم؟

اوحدالدین اوری

۱۱	
۱۲	 زندگی
.....	 شعر
۱۸	 منتخب اشعار اوحدالدین اوری
۱۹	 قصیده ۱: ای قاعده تازه زدست تکریم دارم
۲۰	 شرح قصیده ۱
۳۳	 قصیده ۲: در مدح ابوالمعالی مجدالدین بن
۳۴	 شرح قصیده ۲
۴۶	 قصیده ۳: در مدح امام اجل عالم صفی الدین عمر گنج شاهی
۴۷	 شرح قصیده ۳
۵۶	 غزل ۱: ای از بنفشه ساخته گلبرگ را نقاب
۵۶	 شرح غزل ۱
۶۰	 غزل ۲: مست از درم درآمد دوش آن مه تمام
۶۰	 شرح غزل ۲
۶۳	 غزل ۳: ای زلف تابدار ترا صد هزار خم
۶۳	 شرح غزل ۳

جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی

۶۷	
۶۹	 زندگی
۷۱	 شعر

۷۳.....	منتخب اشعار جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی
۷۳.....	قصیده ۱: دلم از بار غم خراب شده است
۷۴.....	شرح قصیده ۱
۸۰.....	قصیده ۲: مدح ملک اعظم اسپهبد مازندران
۸۱.....	شرح قصیده ۲
۹۲.....	قصیده ۳: در مدح رکن الدین مسعود
۹۴.....	شرح قصیده ۳
۱۱۲.....	غزل ۱: مکن دوست کار من دریاب
۱۱۲.....	شرح غزل
۱۱۴.....	غزل ۲: بس آه که ز عشق سراز آسان گذشت
۱۱۴.....	شرح غزل ۲
۱۱۶.....	غزل ۳: زنجیر جوان زلف برشته نباشد
۱۱۶.....	شرح غزل ۳
۱۱۹.....	ظهیرالدین فارابی
۱۲۱.....	زندگی
۱۲۴.....	شعر
۱۲۷.....	منتخب اشعار ظهیر فارابی
۱۲۷.....	قصیده ۱: گیتی که اولش عدم و آخرش فناست
۱۲۸.....	شرح قصیده ۱
۱۴۰.....	قصیده ۲: هزار توبه شکسته است زلف پرشکنش
۱۴۱.....	شرح قصیده ۲
۱۵۱.....	قصیده ۳: چو زهره وقت صبح از افق بسازد چنگ
۱۵۲.....	شرح قصیده ۳
۱۶۰.....	غزل ۱: یار میخواره من دی قدحی باده به دست
۱۶۰.....	شرح غزل ۱
۱۶۳.....	غزل ۲: ای به عیدی دلم به روی تو شاد

۱۶۳.....	شرح غزل ۲.....
۱۶۶.....	غزل ۳: بازیرجانم فراق‌ت پادشاهی می‌کند.....
۱۶۶.....	شرح غزل ۳.....
۱۷۰.....	کمال‌الدین اسماعیل اصفهانی.....
۱۷۱.....	زندگی.....
۱۷۲.....	شعر.....
۱۷۴.....	منتخب اشعار کمال‌الدین اصفهانی.....
۱۷۴.....	قصیده ۱: در مدح صدرالدین.....
۱۷۶.....	شرح قصیده ۱.....
۱۹۱.....	قصیده ۲: یصف الشیب.....
۱۹۲.....	شرح قصیده ۲.....
۲۰۵.....	قصیده ۳: این ایرنم گرفته ز دریای بیکران.....
۲۰۷.....	شرح قصیده ۳.....
۲۲۵.....	غزل ۱: تاب جمال تو آفتاب ندارد.....
۲۲۵.....	شرح غزل ۱.....
۲۲۸.....	غزل ۲: هر شبی از سرشک من دامن خاک ترشود.....
۲۲۸.....	شرح غزل ۲.....
۲۳۲.....	غزل ۳: گشت آشکاره راز دلم بر زبان اشک.....
۲۳۲.....	شرح غزل ۳.....
۲۳۶.....	منابع.....
۲۴۳.....	نمایه.....

پیشگفتار

این کتاب برای دانشجویان مقطع کارشناسی رشته زبان و ادبیات فارسی مطابق با سرفصل واحد «متون نظم ۳: شاعران حوزه ادبی عراق» تهیه شده است. هدف این درس، آشنایی مختصر با احوال، آثار و نمونه اشعار چهار شاعر سبک عراقی است. شاعران منتخب، به ترتیب تاریخی عبارت اند از: انوری ابیوردی، جمال الدین عبدالرزاق اصفهانی، ظهیر فاریابی و کمال الدین اسماعیل ملقب به خلاق المعانی.

در این مجموعه از هر شاعر، سه قصیده و سه غزل تحلیل شده است. هرچند این شاعران در قالب های مختلف طبع آزمایی کرده اند، انتخاب این دو قالب از آن روست که قالب اصلی دیوان شعر آنان قصیده است و فریاد این گروه شاعران سرمشق غزل سرایی در سبک عراقی می باشد. با توجه به حجم دیوان شاعران منتخب، خصوصاً تعداد قصاید آنان و دشواری انتخاب سه قصیده از میان صدها قصیده و نیز ظرافت محدود درس نامه، تا حد امکان قصایدی برگزیده شد که موضوع آنها متنوع و علاوه بر مدح، مشتمل بر موضوعات دیگری از قبیل حکمت و توصیف باشد. از آنجاکه هر قصیده یک اثر ادبی مستقل است و طول قصیده یکی از معیارهای زیبایی شناسی محسوب می شده، قصاید منتخب به تمامی شرح داده شده است.

پیش از این دو کتاب دیگر برای این واحد درسی تألیف شده است، اما با توجه به حجم دیوان این چهار شاعر، شایسته است آثار بیشتری تألیف و قصائد از زوایای گوناگون تحلیل شود. نویسندگان بر این هدف اهتمام داشته اند که علاوه بر ذکر معنای لغات و اصطلاحات، سعی می کنند به تحلیل بلاغی در حوزه بیان و معانی بپردازند، به نحوی که الگوی دانشجویان برای خواندن دقیق دریافت معنا و وجوه ادبی شعر قرار گیرد. در پایان اشعار پرسش هایی برای تأمل خواننده ذکر شده است.

کلیات دیوان این چهار شاعر تصحیح شده و به طبع رسیده است. گزینش و نقل اشعار براساس چاپ های زیر صورت گرفت: ازین رو هنگام ارجاع به این چاپ ها از ذکر سال چاپ صرف نظر شده است: انوری، علی بن محمد، (۱۳۷۲)، دیوان انوری، به تصحیح محمد تقی مدرس رضوی، چاپ سوم. جمال الدین اصفهانی، محمد، (۱۳۲۰)، دیوان کامل استاد جمال الدین، تصحیح حسن وحید دستگردی، چاپ اول.

ظهیر الدین فاریابی، (۱۳۸۱)، دیوان اشعار، به تصحیح امیر حسین یزدگردی، چاپ اول.

کمال الدین اسماعیل اصفهانی، ابوالفضل، (۱۳۴۸)، دیوان خلاق المعانی، به اهتمام حسین
بحرالعلومی، چاپ اول.

www.ketab.ir